

A large, stylized graphic of the number '284' is positioned on the left side of the page. The '2' is light grey, the '8' is a darker grey, and the '4' is a dark olive green. The numbers are thick and blocky, with some overlapping and semi-transparent effects. The background is white at the top and transitions to a light olive green at the bottom.

Jaarverslag

Hof van Discipline & Raden van Discipline

Jaarverslag 2014

Hof van Discipline & Raden van Discipline

Inhoud

2

Jaarverslag 2014 > Inhoud

1.	Voorwoord en inleiding	5
2.	Organisatie van het tuchtrecht	9
2.1	Algemeen	9
2.2	De tuchtcolleges	11
2.3	Samenstelling van de tuchtcolleges	11
2.4	Wie kan klagen?	12
2.5	Over wie kan worden geklaagd?	12
2.6	Waarom wordt getoetst?	13
2.7	Indienen van een klacht	13
2.8	Instructie door de deken	13
2.9	Voorzittersbeslissing	14
2.10	Behandeling ter zitting, inzage stukken	14
2.11	Openbaarheid van de zittingen	14
2.12	Hoger beroep	14
2.13	Maatregelen	15
2.14	Publicatie van beslissingen	16
2.15	Bijzondere procedures	16
2.16	Nadere informatie	18

Aandacht voor de klager	21
3. Jaarcijfers 2014	23
3.1 Raden van Discipline	23
3.1.1 Aantal advocaten per raad van discipline	23
3.1.2 Aantal zaken per raad	24
3.1.3 Inhoud beslissingen	25
3.1.4 Aard gegronde klachten	29
De klager en zijn claim	33
3.2 Hof van Discipline	34
3.2.1 Aantal nieuwe zaken gedurende 2014 (2013)	34
3.2.2 Herkomst hoger beroepszaken per Raad van Discipline	34
3.2.3 Inhoud beslissingen	34
3.2.3.1 Tuchtrechtelijk oordeel Hof van Discipline	34
3.2.3.2 Bijzondere beslissingen	35
3.2.4 Aard gegronde klachten	35
3.2.5 Beklagzaken	37
De cliënt als klager	39
4. Schorsingen en schrappingen	41
4.1 Schorsingen	41
4.2 Schrappingen	48
De deken als klager	53
5. Samenstelling colleges in 2014	55
Raad van Discipline Amsterdam	55
Raad van Discipline Arnhem-Leeuwarden	57
Raad van Discipline Den Haag	59
Raad van Discipline 's-Hertogenbosch	60
Hof van Discipline	61
6. Links	63

Voorwoord en inleiding

Jaarverslag 2014 > Voor

5

Het Hof van Discipline en de raden van discipline presenteren u hun gemeenschappelijke jaarverslag over het jaar 2014.

2014 was het jaar waarin de nieuwe Advocatenwet door het parlement werd aanvaard. Die wet, die op 1 januari 2015 van kracht is geworden, brengt grote veranderingen voor de advocatuur; vooral in het toezicht, maar ook in het tuchtrecht.

Een opvallende verandering voor het tuchtrecht is dat schorsingen en schrappingen van advocaten voortaan openbaar zullen zijn: van schorsingen en schrappingen die onder de nieuwe wet aan advocaten worden opgelegd, kan het publiek kennis nemen. Die kennis, zo is de gedachte van de wetgever geweest, kan cliënten helpen bij een zorgvuldige keuze voor een advocaat. De openbaarmaking moet verder de transparantie en integriteit van het beroep ten goede komen. Voor de advocaat in kwestie heeft het bekend worden (en blijven) van een aan hem opgelegde tuchtrechtelijke maatregel uiteraard grote gevolgen. De wetgever heeft er daarom voor gekozen de lichtere maatregelen, zoals de waarschuwing en de berisping, niet openbaar te maken. Een tweede verzwaring in het tuchtrecht voor advocaten die een misstap hebben begaan, is dat zij voortaan, als zij een maatregel door de tuchtrechter krijgen opgelegd, in de proceskosten veroordeeld kunnen

worden: in de kosten die de klager voor de tuchtprocedure heeft moeten maken, maar ook in de kosten van de behandeling van de klacht door het tuchtcollege. Het tuchtrecht heeft door deze maatregelen meer tanden gekregen.

Een andere opvallende verandering is dat de klager voortaan een griffierecht van € 50 gaat betalen voor de procedure bij de tuchtrechter. Hij krijgt dat bedrag wel weer terug als hij geheel of deels in het gelijk wordt gesteld. Deze maatregel moet het aantal bagatelzaken en kansloze klachten – die een relatief groot beslag leggen op de tuchtcolleges – terugdringen. Maar kan het griffierecht niet ook gegronde klachten weghouden bij de tuchtcolleges omdat de klager het griffierecht, al is het relatief laag, niet kan of wil betalen? Dat is wel een risico en zeker niet gewenst. Het tegenwicht tegen dat risico moet worden gevonden in het feit dat de onderzoeks- en bemiddelingsfase bij de deken (die vaak tot oplossing van de klacht leidt) gratis blijft en dat de deken, als een klager een kansrijke klacht niet wenst door te zetten naar de tuchtrechter, die klacht kan “overnemen” door er een dekenbezwaar van te maken. Het zou dus kunnen dat wij u in het volgende jaarverslag melden dat het aantal ingediende klachten is afgenomen, maar het aantal dekenbezwaren is toegenomen.

De klager is door een aantal ontwikkelingen in de loop van de jaren wat beter in beeld gekomen. Aan de positie van de klager in het tuchtrecht wordt in dit jaarverslag bijzondere aandacht geschonken door een aantal aan dat thema gewijde stukjes onder de noemer ‘de klager in het tuchtrecht’.

Het aantal bij de raden van discipline binnengekomen klachten is in 2014 voor het eerst in jaren gedaald. Met 18%. De instroom is daarmee na enkele zeer drukke jaren teruggekeerd naar het niveau van 2010/2011. Al met al is in zes jaar tijd de instroom nog altijd met 27% toegenomen van 1020 zaken in 2009 naar 1291 zaken in 2014. Het is dus nog te vroeg om van een dalende trend te spreken. Omdat de instroom is afgenomen, zijn de tuchtcolleges erin geslaagd de werkvoorraad in 2014 te verkleinen en dus de doorlooptijd van een zaak te verkorten. Dat is een goede ontwikkeling.

Van het werk dat in 2014 door de tuchtcolleges is verzet, doen wij hier graag verslag.

J.C. van Dijk, voorzitter van het Hof van Discipline

A.P. Schoonbrood-Wessels, voorzitter van de Raad van Discipline in het ressort Amsterdam

Organisatie van het tuchtrecht

Jaarverslag 2014 > Org

9

2.1 Algemeen

Onpartijdig en onafhankelijk

De tuchtrechtspraak over advocaten wordt uitgeoefend door onafhankelijke rechtsprekende colleges: in eerste aanleg door de raden van discipline en in hoger beroep, tevens laatste instantie, door het Hof van Discipline. De tuchtcolleges zijn geen onderdeel van de Orde van Advocaten of van de rechterlijke macht; zij oordelen onafhankelijk en onpartijdig. De onpartijdigheid en rechterlijke professionaliteit worden extra gewaarborgd doordat er rechters in de colleges zitten; in hoger beroep zijn de rechters zelfs in de meerderheid. Evenals in bijvoorbeeld de tuchtcolleges voor medici, accountants en notarissen zijn daarnaast beroepsgeenoten onontbeerlijk voor de specifieke kennis en ervaring met betrekking tot het vak. Daarom zitten er ook advocaten in Hof en raden van discipline (zie ook par. 2.3).

Het publieke belang en het belang van de beroepsgroep

Toezicht en tuchtrecht zijn middelen om de kwaliteit van de advocatuur te bevorderen. De tuchtrechtspraak is het sluitstuk van het toezicht dat door de lokale dekens, de voorzitters van de elf plaatselijke orden van advocaten, wordt uitgeoefend.

Een goede kwaliteit is in het belang van de beroepsgroep. Het is ook in het belang van het publiek; de cliënt, maar bijvoorbeeld ook de rechter, moet erop kunnen vertrouwen dat een advocaat zijn werk goed en integer doet. Vanwege deze beide belangen is de tuchtrechtspraak voor advocaten dan ook altijd door de advocatuur en de Staat samen bekostigd. Dit is thans ook nog in de wet vastgelegd. Er is op dit moment echter een wetsvoorstel aanhangig dat erin voorziet dat de kosten van toezicht en tuchtrechtspraak met betrekking tot notaris, deurwaarder en advocaat geheel aan de beroepsgroep worden doorberekend. Mogelijk zal de tuchtrechtspraak voor advocaten in de nabije toekomst dus geheel door de Orde van Advocaten worden bekostigd.

Nieuwe Advocatenwet per 1 januari 2015

Met ingang van 1 januari 2015 is de Advocatenwet ingrijpend gewijzigd. Tenzij anders vermeld wordt in dit jaarverslag met 'Advocatenwet' de oude Advocatenwet bedoeld, zoals die gold tot 1 januari 2015. Als bedoeld wordt op bepalingen van de nieuwe Advocatenwet, staat dit er uitdrukkelijk bij, bijvoorbeeld: 'artikel 48 nieuw'.

Overigens kent de nieuwe wet een overgangstermijn: klachten die voor 1 januari 2015 zijn ingediend bij de deken, worden door Hof en raden van discipline nog behandeld volgens het oude recht. De uitspraken die in hoofdstuk 3 en 4 zijn vermeld, zijn dus nog onder het oude recht gewezen.

Toetsingsnorm

Het advocatentuchtrecht is geregeld in de Advocatenwet. Artikel 46 van die wet luidt als volgt :

De advocaten zijn aan tuchtrechtspraak onderworpen ter zake van enig handelen of nalaten in strijd met de zorg, die zij als advocaat behoren te betrachten ten opzichte van degenen wier belangen zij als zodanig behartigen of behoren te behartigen, ter zake van inbreuken op de verordeningen van de Nederlandse Orde en ter zake van enig handelen of nalaten dat een behoorlijk advocaat niet betaamt. Deze tuchtrechtspraak wordt uitgeoefend in eerste aanleg door de Raden van Discipline en in hoger beroep, tevens in hoogste ressort, door het Hof van Discipline.

In dit artikel en de artikelen die daarop volgen staat omschreven aan welke norm wordt getoetst en wie het tuchrechtelijk oordeel velt. Het handelen dat wordt getoetst aan de norm van artikel 46 betreft ten eerste de belangenbehartiging. De norm is de zorg die ten opzichte van de cliënt in acht genomen moet worden. Ten tweede moet een advocaat de verordeningen van de Nederlandse Orde van Advocaten naleven. Tot slot moet hij/zij (hierna

aangeduid als: hij) zich gedragen zoals een behoorlijk advocaat betaamt.

Per 1 januari 2015 is in artikel 46 voor de duidelijkheid nog toegevoegd dat de tuchtrechter ook toetst aan het bepaalde bij of krachtens de Advocatenwet en de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft).

2.2 De tuchtcolleges

In Nederland zijn vier raden van discipline. De werkgebieden van de vier raden komen overeen met de ressorten van de vier gerechtshoven, te weten Amsterdam, Arnhem-Leeuwarden, Den Haag en 's-Hertogenbosch. Zaken in hoger beroep worden behandeld door het Hof van Discipline. Het werkgebied van het hof bestrijkt heel Nederland. De raden van discipline oordelen in eerste aanleg en het Hof van Discipline oordeelt in hoger beroep, tevens laatste instantie.

2.3 Samenstelling van de tuchtcolleges

Elke raad van discipline bestaat uit een voorzitter, plaatsvervangend voorzitters en advocaat-leden. De (plaatsvervangend) voorzitters zijn rechter; zij worden bij ministerieel besluit benoemd uit de leden van de rechterlijke macht met rechtspraak belast. De advocaat-leden worden verkozen door het College van Afgevaardigden, een besluitvormend orgaan van de Nederlandse Orde van Advocaten waarin alle plaatselijke advocatenordes zijn vertegenwoordigd.

De kamer van de raad die over een zaak beslist, behandelt de klacht op een zitting waarvoor partijen worden uitgenodigd. De kamer wordt voorgezeten door de voorzitter van de raad of door één van de plaatsvervangend voorzitters. In de kamer zitten daarnaast vier advocaat-leden.

Het Hof van Discipline bestaat uit een voorzitter, plaatsvervangend voorzitters, (plaatsvervangend) kroonleden en (plaatsvervangend) advocaat-leden. De voorzitters en kroonleden worden bij Koninklijk besluit benoemd en zijn lid van de rechterlijke macht met rechtspraak belast, zij zijn dus rechter.

De advocaat-leden worden verkozen door het College van Afgevaardigden. Het hoger beroep wordt behandeld door een kamer van het hof. Een dergelijke kamer wordt voorgezeten door de voorzitter of één van de plaatsvervangend voorzitters. In de kamer zitten daarnaast twee kroonleden, rechters dus, en twee advocaat-leden.

Het voorgaande beschrijft de situatie in 2014. Vanaf 2015 zullen de tuchtcolleges klachten waarop de nieuwe Advocatenwet van toepassing is (zie par. 2.1) met kamers van – naar keuze van het college - drie of vijf tuchtrechters kunnen behandelen.

Zowel de raden als het Hof van Discipline worden bijgestaan door een griffier. De griffier maakt geen deel uit van het tuchtcollege.

2.4 Wie kan klagen?

Een klacht kan door een belanghebbende worden ingediend (zie www.advocatenorde.nl voor het hoe en waar). Dat kan een cliënt zijn of een wederpartij of een derde die meent dat de betamelijkheidsnorm uit artikel 46 jegens hem is geschonden. Een klager kan klagen over handelen waardoor de klager rechtstreeks in zijn belang is getroffen. Over zaken met een algemeen belang kan de deken van de plaatselijke orde van advocaten klagen; hij dient dan een zogeheten dekenbezwaar in bij de raad van discipline. De landelijk deken kan niet klagen bij de raad van discipline, maar wel in hoger beroep gaan tegen een uitspraak van een raad waar hij het om redenen van algemeen belang niet mee eens is.

Tenzij anders vermeld wordt in dit jaarverslag met ‘deken’ de lokale deken bedoeld.

2.5 Over wie kan worden geklaagd?

Klachten moeten zich richten tegen individuele advocaten (waaronder advocaatstagiairs). Als een klager niet goed kan duiden wie de aan te spreken advocaat is, kan de deken die vraag in zijn onderzoek betrekken. In uitzonderingsgevallen kan de klacht ook gericht worden tegen een kantoor of een maatschap. Het tuchtcollege is echter niet bevoegd om te oordelen over een niet-advocaat die bij een advocatenkantoor werkzaam is.

Het tuchtrecht is voorts van toepassing op EU-advocaten die incidenteel optreden voor de Nederlandse rechter, of zich na een proefperiode van drie jaar hebben ingeschreven bij een plaatselijke orde.

Tegen een ex-advocaat kan ook worden geklaagd, voor zover het gedragingen betreft uit de tijd dat hij nog advocaat was en de klager niet onredelijk lang (onder de nieuwe wet ligt de grens bij drie jaar) gewacht heeft met klagen.

2.6 Waaraan wordt getoetst?

Getoetst wordt aan de norm die is neergelegd in artikel 46 Advocatenwet (zie par. 2.1). Die bepaling verwijst onder meer naar de verordeningen van de Nederlandse Orde van Advocaten (zie www.advocatenorde.nl). Daarnaast kunnen de Gedragsregels voor Advocaten (zie www.advocatenorde.nl) van belang zijn voor de vraag wat onbetamelijk is.

2.7 Indienen van een klacht

Een klacht over een advocaat moet schriftelijk worden ingediend bij de wettelijk toezichthouder: de deken van de plaatselijke orde van advocaten in het arrondissement waar de advocaat kantoor houdt.

Zie www.advocatenorde.nl/583/consumenten/deken-orde-van-advocaten.html.

Nederland is ingedeeld in 11 arrondissementen. Een advocaat is op grond van de Advocatenwet lid van de Nederlandse Orde van Advocaten en van de orde van advocaten van het arrondissement waarin hij kantoor houdt. De orde van advocaten in het arrondissement kent een bestuur, de raad van toezicht (vanaf januari 2015: raad van de orde), voorgezeten door de lokale deken.

2.8 Instructie door de deken

De lokale deken moet volgens de wet elke bij hem ingediende klacht onderzoeken. Tijdens dat onderzoek zal de deken ook de beklagde advocaat in de gelegenheid stellen zijn standpunt naar voren te brengen. Een advocaat is verplicht de deken de gevraagde inlichtingen te verstrekken.

De deken onderzoekt de klacht en tracht, waar mogelijk, te bemiddelen en tot een oplossing te komen. Als de klager na het dekenonderzoek wil dat de zaak wordt doorgeleid naar de raad van discipline, moet de deken dit doen (onder de nieuwe wet: nadat de klager € 50 griffierecht heeft betaald), zo bepaalt de wet.

Wanneer het een klacht tegen een deken betreft, wijst de voorzitter van de raad van discipline een andere deken aan om de klacht te onderzoeken.

In 2014 zijn bij de dekens 2691 klachten ingediend. Verdere informatie over de klachtbehandeling door de dekens in 2014 vindt u in het Jaarverslag van het Dekenberaad. Zie <https://www.advocatenorde.nl/8647/advocaten/dekenberaad.html>.

2.9 Voorzittersbeslissing

Als een klacht door de deken naar de raad van discipline is doorgeleid, kan de voorzitter van de raad zonder mondelinge behandeling schriftelijk beslissen dat de klacht kennelijk ongegrond, kennelijk niet-ontvankelijk of van onvoldoende gewicht is. Tegen een dergelijke voorzittersbeslissing staat verzet open. Het verzet wordt door een meervoudige kamer van de raad op zitting behandeld. Als de raad van oordeel is dat het verzet gegrond is, wordt de klacht inhoudelijk in behandeling genomen. Tegen een beslissing tot afwijzing van het verzet staat geen hoger beroep open.

2.10 Behandeling ter zitting, inzage stukken

Als de klacht niet op de hierboven beschreven manier met een voorzittersbeslissing is afgedaan, worden partijen opgeroepen voor een behandeling ter zitting. Partijen hebben het recht voorafgaand aan de zitting de stukken in te zien en kunnen zich bij de behandeling van de klacht door een raadsman laten bijstaan. Het is niet noodzakelijk dat die raadsman een advocaat is.

2.11 Openbaarheid van de zittingen

De behandeling van tuchtklachten bij raad en Hof van Discipline is in beginsel openbaar. Uitspraken worden door de tuchtcolleges in het openbaar gedaan en moeten worden gemotiveerd. Zaken op grond van artikel 60b en verder van de Advocatenwet (zie par. 2.15) vormen een uitzondering: deze worden in principe behandeld met gesloten deuren.

2.12 Hoger beroep

Tegen de beslissingen van de raad kan in de door de wet bepaalde gevallen door partijen of de deken binnen dertig dagen hoger beroep worden ingesteld bij het Hof van Discipline. Ook de algemeen (landelijk) deken van de Nederlandse Orde van Advocaten kan hoger beroep instellen; hij doet dat alleen in bijzondere gevallen.

Het Hof van Discipline beslist op de klachtonderdelen die in hoger beroep aan de orde komen. Het hof beslist in hoogste en laatste instantie. Cassatie van een uitspraak van het hof is dus niet mogelijk. De voorzitter van het hof kan kennelijk niet-ontvankelijke of kennelijk ongegronde beroepen schriftelijk afwijzen. Tegen een dergelijke beslissing staat verzet open, dat door een meervoudige kamer van het hof op een zitting wordt behandeld.

Ook voor de behandeling van het hoger beroep door het hof geldt als hoofdregel dat partijen worden gehoord tijdens een openbare zitting en dat de uitspraak in het openbaar en gemotiveerd moet gebeuren.

2.13 Maatregelen

Als de raad of het hof in hoger beroep een klacht gegrond verklaart, kan aan de verweerder een maatregel worden opgelegd. Mogelijke maatregelen zijn:

- waarschuwing
- berisping
- schorsing voor maximaal een jaar
- schrapping van het tableau

Onder het nieuwe recht kan de tuchtrechter als maatregel ook een geldboete opleggen.

Schorsing betekent dat de advocaat tijdelijk niet meer mag werken als advocaat, maar dat hij nog wel op het zogeheten tableau (het advocatenregister) blijft staan. Een schorsing kan zowel onvoorwaardelijk als voorwaardelijk worden opgelegd en kan variëren in duur van een week tot maximaal een jaar. Aan een voorwaardelijke schorsing kunnen algemene en/of bijzondere voorwaarden worden verbonden en een proeftijd van ten hoogste twee jaar. Als een advocaat niet aan een opgelegde voorwaarde voldoet, kan de raad de voorwaardelijke maatregel omzetten in een onvoorwaardelijke. De onherroepelijk onvoorwaardelijk geschorste advocaat mag gedurende de schorsing de titel van advocaat niet voeren en de praktijk niet uitoefenen. Hij mag ook niet optreden in procedures waarbij de bijstand van een advocaat niet verplicht is.

Schrapping heeft dezelfde gevolgen als schorsing, maar dan blijvend. In theorie kan ook een geschrapte advocaat, net als anderen (artikel 2 Advocatenwet), weer om inschrijving op het tableau vragen, maar dat zal na een tuchtrechtelijke schrapping zelden goed gevonden worden door de plaatselijke orde van advocaten (artikel 4 Advocatenwet). De maatregel van schrapping is te vergelijken met de tuchtrechtelijke doorhaling in het register bij medici of accountants.

De tuchtrechter kan als bijkomende maatregel bij een berisping, schorsing of schrapping bepalen dat de uitspraak met naamsvermelding moet worden openbaar gemaakt (artikel 48 lid 3 (lid 5 nieuw) Advocatenwet).

De raad kan ten slotte in de beslissing, op verzoek van de klager of uit zichzelf (“ambtshalve”), ook uitspreken dat de beklaagde advocaat jegens de klager niet de zorgvuldigheid heeft betracht die bij een behoorlijke rechtshulpverlening betaamt (artikel 48 lid 7 (lid 10 nieuw) Advocatenwet).

De maatregelen worden pas van kracht als de beslissing waarmee de maatregel is opgelegd onherroepelijk is geworden. Een beslissing van een raad van discipline is onherroepelijk als ofwel het Hof van Discipline deze heeft bekrachtigd, ofwel niet binnen dertig dagen hoger beroep is ingesteld, ofwel een ingesteld hoger beroep wordt ingetrokken.

2.14 Publicatie van beslissingen

De uitspraken van de raden en het hof worden geanonimiseerd gepubliceerd op www.tuchtrecht.nl. Deze geanonimiseerde publicatie moet worden onderscheiden van de in par. 2.13 genoemde bijkomende maatregel tot openbaarmaking op naam.

Onder het nieuwe recht worden alle onherroepelijke schorsingen en schrappingen met vermelding van de naam van de advocaat gepubliceerd in het advocatenregister, het zogenaamde ‘tableau’ (artikel 8a nieuw). Daarnaast zal de Orde een lijst openbaar maken met de namen van onherroepelijk onvoorwaardelijk geschorste en geschrapte advocaten (art 8b nieuw).

2.15 Bijzondere procedures

Naast de in 2.1 genoemde gewone klachtprocedure, kunnen ten overstaan van de tuchtcolleges ook de volgende bijzondere procedures worden gevoerd. De genoemde artikelnummers verwijzen naar de Advocatenwet.

Spoedshalve schorsing (artikel 60ab en volgende)

De artikel 60ab-procedure is een spoedvoorziening, een soort kort geding in tuchtzaken. Op grond van artikel 60ab kan de lokale deken aan de raad van discipline vragen om een advocaat onmiddellijk te schorsen of een voorlopige voorziening te treffen. Het gaat om uitzonderlijke gevallen die om direct ingrijpen vragen en waarin niet gewacht kan worden tot de gewone ‘bodemd’-tuchtprocedure is doorlopen. Volgens de wet moet een ernstig vermoeden zijn gerezen van een handelen of nalaten waardoor een in artikel 46 beschermd belang zeer ernstig (in artikel 60ab-nieuw is ‘zeer’ geschrapt) is of dreigt te worden geschaad. Een schorsing of voorlopige voorziening op

grond van artikel 60ab gaat direct in; tegen deze beslissing staat wel hoger beroep open, maar dit schorst niet de werking van de beslissing. Na de spoedbeslissing moet de deken binnen een redelijke termijn, doorgaans zes weken, de bodemzaak (dat wil zeggen de gewone tuchtprocedure) aanhangig maken bij de raad van discipline. Dat hoeft alleen niet als het om een beslissing op grond van het tweede lid van artikel 60ab (nieuw) gaat; die beslissing geldt zolang de advocaat is gedetineerd.

Onbehoorlijke praktijkuitoefening (artikel 60b en volgende)

De artikel 60b-procedure is geen echt tuchtrecht, het gaat hier om een praktische ordemaatregel. Als een advocaat er tijdelijk of blijvend geen blijk van geeft zijn praktijk behoorlijk uit te kunnen oefenen kan de deken op grond van artikel 60b de raad van discipline vragen om schorsing voor onbepaalde tijd en/of een voorziening. Gedacht kan worden aan langdurige ziekte van de advocaat of andere oorzaken voor het niet op orde zijn van de praktijk. De deken kan ook eerst de voorzitter van de raad verzoeken om een onderzoek in te laten stellen naar de toestand van de praktijk van de advocaat (artikel 60c). In deze procedures, die in beginsel niet openbaar zijn, komen andere belangen aan de orde dan de belangen die artikel 46 beschermt.

Beklag weigering aanwijzing advocaat (artikel 13)

Als een rechtzoekende zelf geen advocaat kan vinden in een zaak waarin een advocaat nodig is, kan hij op grond van artikel 13 van de Advocatenwet de deken vragen een advocaat aan te wijzen. Op een dergelijk verzoek beslist de deken van de orde in het arrondissement waar de rechtszaak gaat plaatsvinden. Als de deken het verzoek afwijst, kan de rechtzoekende beklag doen bij het Hof van Discipline. Het hof oordeelt of de deken in redelijkheid tot zijn besluit heeft kunnen komen. In 2014 heeft het hof 19 beklagzaken afgehandeld, met als uitkomst: 1x gegrond, 15 x ongegrond en 3x ingetrokken.

Beklag bij verzet tegen inschrijving als advocaat (artikel 5)

Een jurist die aan de wettelijke voorwaarden voldoet kan een verzoek indienen tot inschrijving als advocaat. Als de plaatselijke orde van advocaten zich daartegen verzet (artikel 4 en 5 nieuw: weigert het verzoek in behandeling te nemen), kan de verzoeker beklag doen bij het Hof van Discipline. In 2014 heeft het hof één beklagzaak behandeld; deze is ongegrond verklaard.

Beroep tegen bijzondere schrapping kort na beëdiging (artikel 9)

De raad van toezicht (sinds januari 2015: 'raad van de orde in het arrondissement') kan een advocaat in het eerste jaar na zijn beëdiging in bepaalde uitzonderlijke gevallen schrappen. Dat kan bijvoorbeeld als de advocaat vóór zijn beëdiging zaken voor de raad heeft verzwegen die zo ernstig zijn dat de advocaat, als ze bekend waren geweest, niet tot de

beëdiging zou zijn toegelaten. Tegen de schrappingsbeschikking kan de advocaat in hoger beroep bij het Hof van Discipline. In 2014 heeft het hof geen zaken ex artikel 9 behandeld.

2.16 Nadere informatie

Nadere informatie is te vinden op:

www.raadvandiscipline.nl

www.hofvandiscipline.nl

www.advocatenorde.nl

Uitspraken, geanonimiseerd:

www.tuchtrecht.nl

De klager in het tuchtrecht

klager.

Aandacht voor de klager

Het tuchtrecht gaat over advocaten. Het is immers hun gedrag dat door de tuchtrechter wordt beoordeeld. Maar in het tuchtrecht is een steeds grotere rol weggelegd voor de tegen-speler van de advocaat: de klager.

Zonder klagers kan het advocatentuchtrecht niet bestaan. Toch was hun rol in vroeger tijden bescheiden. Ze waren meer ‘aangever’ dan partij. Onder invloed van maatschappelijke ontwikkelingen is de klager wat beter in beeld gekomen. De wetswijzigingen die per 1 januari 2015 in de Advocatenwet zijn ingevoerd, dragen daaraan bij.

Natuurlijk blijft in het tuchtrecht de bewaking van de kwaliteit van de beroepsgroep centraal staan. Maar de klager wordt door de tuchtrechter meer gezien dan voorheen. Tijd om ook in het jaarverslag bijzondere aandacht te besteden aan de positie van de klager – of hij nu de cliënt is, de wederpartij, de deken of iemand anders.

In 1952 werd de Advocatenwet ingevoerd. Er kwam een landelijke Orde van Advocaten die regels voor de beroepsgroep kon vaststellen. Tuchtrechtspraak werd opgedragen aan de raden van toezicht van de plaatselijke ordes, en in hoger beroep aan het Hof van Discipline. Alleen bij het Hof zaten naast advocaten ook leden van de rechterlijke macht in het tuchtcollege. In artikel 46 kwam te staan welk gedrag van advocaten onderwerp is van de tuchtrechtspraak: inbreuken op de verordeningen van de Orde, ‘misslagen door advocaten in de uitoefening van de praktijk begaan’ en inbreuken op ‘de eer van de stand der advocaten’. Over de cliënt, of de klager, repte het artikel met geen woord.

Dertig jaar later was de tijdgeest veranderd. De ‘eer van de stand’ als ijkpunt paste daar niet meer in. Advocaten waren gewone stervelingen geworden, die een beroep uitoefenden. In het tuchtrecht moest het erom gaan dat zij de belangen van de rechtzoekenden zo goed mogelijk behartigden. Een wetswijziging uit 1986 bracht dit tot uitdrukking. Er kwamen raden van discipline, die los staan van de ordes en waarin naast advocaten ook leden van de rechterlijke macht zitten. In artikel 46 kwam te staan dat advocaten aan tuchtrechtspraak zijn onderworpen ‘ter zake van enig handelen of nalaten in strijd met de zorg die zij als advocaat behoren te betrachten ten opzichte van degenen wier belangen zij als zodanig behartigen of behoren te behartigen, ter zake van inbreuken op de verordeningen van de Nederlandse orde en ter zake van enig handelen of nalaten dat een behoorlijk advocaat niet betaamt.’

Het belang van de cliënt (vaak de klager) kwam in het advocatentuchtrecht dus – letterlijk – voorop te staan. En dat is nog altijd zo.

Maar de ontwikkeling ging door. Daarover verderop meer.

Jaarcijfers 2014

3.1 Raden van Discipline

3.1.1 Aantal advocaten per raad van discipline

Uit onderstaande tabel blijkt hoe de 17.315 Nederlandse advocaten verdeeld zijn over de werkgebieden van de verschillende raden van discipline. De werkgebieden van de raden van discipline komen overeen met de ressorten van de gerechtshoven (zie ook par. 2.2).

Ressort	aantal advocaten per 31 december 2014 (2013)
Amsterdam	5960 (5873)
Arnhem-Leeuwarden	4560 (4610)
Den Haag	3843 (3836)
's-Hertogenbosch	2952 (2979)
Totaal	17.315 (17.298)

Elk ressort bestaat weer uit een aantal arrondissementen, waarvan de grenzen overigens samenvallen met de grenzen van de lokale orden van advocaten. De advocaten waren in 2014 als volgt verdeeld over de arrondissementen.

Arrondissement			ressort
Amsterdam	5084		
Noord-Holland	876	+	
		5960	Amsterdam
Midden-Nederland	1863		
Noord-Nederland	825		
Gelderland	1202		
Overijssel	670	+	
		4560	Arnhem-Leeuwarden
Den Haag	1899		
Rotterdam	1944	+	
		3843	Den Haag
Limburg	804		
Oost-Brabant	1158		
Zeeland-West-Brabant	990	+	
		2952	's-Hertogenbosch
TOTAAL		17.315	

(bron: Jaarverslag Nederlandse Orde van Advocaten 2014)

3.1.2 Aantal zaken per raad

In 2014 zijn bij de raden van discipline 1291 nieuwe klachten binnengekomen, dat is 18% minder dan het jaar ervoor (1584). Na twee jaren van stijgende instroom zijn de raden nu weer ongeveer op het niveau van de jaren 2010-2011. Al met al is in zes jaar tijd de instroom met 27% toegenomen van 1020 zaken in 2009 naar 1291 zaken in 2014. De voorraden zijn het afgelopen jaar aanmerkelijk geslonken: met 22%. De raden hebben 342 zaken afgedaan, dat is iets (4%) minder dan vorig jaar. Met "afgedaan" wordt bedoeld dat er bij de raad een einde aan de behandeling van de klacht is gekomen. Tussenbeslissingen, beslissingen op wrakingsverzoeken en voorzittersbeslissingen waartegen verzet is ingesteld vallen dus niet onder afgedane zaken.

Tabel 3.1.2 In, uit en voorraad

Raad	Ingekomen		Afgedaan		In behandeling	
	2014	(2013)	2014	(2013)	eind 2014	(2013)
Amsterdam	350	(391)	368	(410)	139	(157)
Arnhem-Leeuwarden	326	(466)	454	(444)	174	(302)
Den Haag	288	(338)	290	(359)	72	(74)
's-Hertogenbosch	327	(389)	342	(356)	194	(209)
Totaal	1291	(1584)	1454	(1569)	579	(742)

De gemiddelde doorlooptijd in 2014 bij de raden, dat wil zeggen de tijd tussen binnenkomst van de klacht bij de raad en de uitspraak, bedroeg in reguliere procedures 6 à 7 maanden.

3.1.3 Inhoud beslissingen

In de eerste tabel hierna is vermeld hoe in het verslagjaar door de raden van discipline, dus in eerste aanleg, is geoordeeld over de klachten. De meeste van die oordelen zijn inmiddels onherroepelijk, maar enkele zijn inmiddels in hoger beroep vernietigd (hetgeen soms leidt tot een lichtere of zwaardere maatregel) of zijn nog niet onherroepelijk omdat de hoger beroepsprocedure nog loopt. In het algemeen wordt tegen ongeveer een kwart van de uitspraken hoger beroep ingesteld, waarna het Hof van Discipline rond tweederde bekrachtigt en rond eenderde (gedeeltelijk of geheel) vernietigt. Met die kanttekening kan over de oordelen van de raden in onderstaande tabel het volgende worden opgemerkt.

Van de 1310 tuchtrechtelijke oordelen die de raden van discipline in 2014 gaven, luiden er 888 – dat is 68% (idem in 2013) – ongegrond of niet-ontvankelijk. De raden verklaarden 422 klachten (deels) gegrond, dat is 32% (idem in 2013). Het grootste deel daarvan, 241 zaken, ging om eenmalige en/of kleinere vergrijpen, waarvoor of geen maatregel of een waarschuwing werd opgelegd. De raden deelden 122 berispingen en voorwaardelijke schorsingen uit. Zij legden 42 keer een onvoorwaardelijke schorsing en 20 keer een schrapping op, dus in totaal 62 tijdelijke en (in beginsel) blijvende beroepsverboden. De 20 schrappingsbeslissingen betroffen 9 advocaten. Zolang er overigens nog hoger beroep mogelijk of aanhangig is, gaan door een raad opgelegde maatregelen nog niet in. Zie voor de schorsingen en schrappingen die in 2014 onherroepelijk zijn geworden hoofdstuk 4.

Het aantal onvoorwaardelijke schorsingen en geschrapte advocaten is gestegen ten opzichte van 2013, maar juist gedaald ten opzichte van 2012 (60 resp. 13). Deze aantallen fluctueren nogal per jaar. Statistisch gaat het bij deze categorieën om zulke kleine aantallen, dat er geen conclusies over trends aan kunnen worden verbonden.

Voorts (zie tabel 3.1.3.2) werd er in “tucht-kortgeding”, dat wil zeggen in afwachting van de bodem-tuchtprocedure, 4 (in 2013: 1) keer een spoed-schorsing of voorlopige voorziening op grond van artikel 60ab Advocatenwet (zie par. 2.15) opgelegd. Daarnaast werden aan 3 (in 2013: 2) advocaten ordemaatregelen opgelegd omdat zij hun praktijk niet op orde hadden (schorsing voor onbepaalde tijd en/of praktijkvoorziening op grond van artikel 60b; zie par. 2.15).

Al met al werd er op 17.315 Nederlandse advocaten in 2014 zo'n 429 (in 2013: 414) keer ingegrepen door de tuchtrechter. Rekening houdend met het feit dat in een jaar soms meer uitspraken op slechts één advocaat betrekking hebben, kreeg dus ongeveer 2 % van de advocaten met een – lichtere of zwaardere – ongunstige beslissing te maken. Dat is evenveel als in voorgaande jaren. Om die cijfers in perspectief te plaatsen is het goed te bedenken dat een advocaat gemiddeld zo'n honderd zaken per jaar behandelt.

Niet alle klachtzaken worden overigens afgedaan met een oordeel van de tuchtrechter. Sommige klachtzaken eindigen op andere wijze, zoals door intrekking van de klacht, door verwijzing of door een beslissing omtrent kosten of opheffing van een artikel 60b-voorziening (zie par. 2.15). Dit verklaart waarom het totaal aantal oordelen in tabel 3.1.3.1 lager is dan het totaal aantal afgedane zaken in tabel 3.1.2.

Zie paragraaf 2.13 voor een nadere toelichting op de inhoud van de verschillende maatregelen die de tuchtrechter kan opleggen.

Let op: de tabellen in deze paragraaf bevatten de in 2014 door de raden gegeven oordelen; enkele zijn inmiddels in appèl herroepen of zijn nog niet definitief omdat er nog hoger beroep loopt.

Tabel 3.1.3.1 tuchtrechtelijke oordelen in 2014 (2013)

Oordeel	Amsterdam	Arnhem-Leeuwarden	Den Haag	's-Hertogenbosch	Totaal
ongegronnd/niet-ontvankelijk	236 (222)	276 (263)	187 (185)	189 (205)	888 (875)
gegrond/geen maatregel	17 (25)	12 (16)	6 (12)	9 (8)	44 (61)
gegrond/waarschuwing	38 (52)	70 (64)	34 (35)	46 (42)	188 (193)
gegrond/berisping	17 (32)	23 (15)	12 (22)	25 (24)	77 (93)
gegrond/voorwaardelijke schorsing	9 (9)	13 (5)	8 (14)	15 (4)	45 (32)
gegrond/onvoorwaardelijke schorsing	9 (4)	13 (3)	13 (3)	7 (13)	42 (23)
gegrond/schrapping (aantal besl)	5 (2)	3 (2)	5 (0)	7 (5)	20 (9)
Totaal beslissingen	331 (346)	410 (368)	265 (271)	298 (301)	1304 (1286)
<i>waarvan gegrond:</i>	<i>95 (124)</i>	<i>134 (105)</i>	<i>78 (86)</i>	<i>109 (96)</i>	416 (411)
<i>aantal door raad van discipline geschrapte advocaten</i>	<i>1(2)</i>	<i>3 (1)</i>	<i>1 (0)</i>	<i>4 (3)</i>	9 (6)

In de tabel wordt onder “ongegronnd/niet-ontvankelijk” begrepen: zowel de voorzittersbeslissingen met het oordeel klacht kennelijk ongegrond en/of kennelijk niet-ontvankelijk waartegen geen verzet is ingesteld, als de raadsbeslissingen met het oordeel verzet ongegrond of niet-ontvankelijk of klacht niet-ontvankelijk en/of ongegrond. Onder “gegrond” worden ook begrepen de beslissingen waarin een klacht deels gegrond en deels ongegrond wordt verklaard. In het cijfer “gegrond/voorwaardelijke schorsing” zitten alleen de geheel voorwaardelijke schorsingen. Met “gegrond/onvoorwaardelijke schorsing” wordt ook bedoeld op de onvoorwaardelijke schorsingen waarvan een deel voorwaardelijk is opgelegd.

Het cijfer ‘aantal door raad van discipline geschrapte advocaten’ geeft het aantal advocaten weer dat in 2014 een schrapping (of meer) kreeg opgelegd door een raad van discipline, niet het aantal beslissingen tot het opleggen van die maatregel. Het aantal geschrapte advocaten kan lager liggen – en lag in 2014 ook daadwerkelijk lager – dan het aantal schrappingsbeslissingen.

Dit kan omdat tegen een advocaat meerdere klagers kunnen klagen en/of over (deels) andere feiten. Dit kan leiden tot meerdere schrappingsbeslissingen in een jaar ten aanzien van die ene advocaat. Bij de andere maatregelen is in de tabel uitsluitend het aantal beslissingen vermeld.

Naast de in tabel 3.1.3.1 vermelde oordelen over tuchtklachten hebben de raden en hun voorzitters ook nog andersoortige uitspraken gedaan, zoals op wrakingsverzoeken of op verzoeken van de deken om een ordemaatregel wegens onbehoorlijke praktijkuitoefening. Van deze bijzondere beslissingen zijn de aantallen vermeld in de volgende tabel.

Tabel 3.1.3.2 Bijzondere beslissingen in 2014 (2013)

	Amsterdam	Arnhem-Leeuwarden	Den Haag	's-Hertogenbosch	Totaal
Tenuitvoerlegging	0 (0)	1 (0)	0 (0)	0 (2)	1 (2)
Wrakingsverzoek ongegr/niet-ontv	1 (1)	7 (5)	9 (3)	5 (2)	22 (11)
Wrakingsverzoek toegewezen	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Herzieningsverzoek afgewezen	0 (0)	1 (0)	0 (0)	0 (0)	1 (0)
Herzieningsverzoek toegewezen	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Verzoek art. 60ab afgewezen	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
60ab toegewezen (schorsing en/of vovo)	0 (0)	2 (1)	1 (0)	1 (0)	4 (1)
Verzoek art. 60b afgewezen	2 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (1)	2 (1)
60b toegew: schorsing onbep tijd	1 (0)	1 (2)	1 (0)	0 (0)	3 (2)
art. 60c toegewezen	0 (1)	2 (2)	0 (0)	0 (0)	2 (5)
Voortgezet in alg. belang (47a)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	1 (1)	1 (1)
Openbaarmaking 48 lid 3	0 (1)	0 (0)	2 (0)	12 (18)	14 (19)
Onzorgv rechtsh.verlening 48 lid 7	8 (10)	0 (0)	0 (0)	1 (2)	9 (12)

De cijfers over 2013 zijn tussen haakjes vermeld.

Over de aard van de bijzondere procedures op grond van de artikelen 60ab, 60b en 60c Advocatenwet kunt u meer lezen in paragraaf 2.15. De beslissing van de raad van discipline tot voortzetting op grond van artikel 47a Advocatenwet is vaak een tussenbeslissing; als een klager de klacht intrekt, kan de raad of het Hof van Discipline waar de klacht aanhangig is op grond van die bepaling beslissen dat de behandeling van de klacht in het algemeen belang wordt voortgezet. De bijkomende maatregel van openbaarmaking ex artikel 48 lid 3 (lid 5 nieuw) Advocatenwet en de bijkomende uitspraak van onbehoorlijke rechtshulpverlening ex artikel 48 lid 7 (lid 10 nieuw) Advocatenwet zijn nader toegelicht in paragraaf 2.13.

3.1.4 Aard gegronde klachten

Waar gaan de klachten meestal over? Een aantal bijzondere categorieën van gegronde klachten wordt afzonderlijk geregistreerd; die staan vermeld in de volgende tabel. Let op: het totaalcijfer is niet gelijk aan het totaal aantal gegronde verklaarde klachten; veel gegronde klachten vallen immers in geen van deze categorieën en anderzijds kan een klacht in meerdere categorieën vallen. In één beslissing van een raad van discipline wordt vaak op meer klachtonderdelen beslist.

Aard van de gegronde klacht	Amsterdam	Arnhem-Leeuwarden	Den Haag	'sHertogenbosch	Totaal
VAFI ¹	5 (3)	4 (4)	4 (0)	0 (1)	13 (8)
Gedragsregels 23-28 (financiële regels)	6 (12)	24 (13)	7 (11)	6 (10)	43 (46)
Toevoegingsperikelen	5 (6)	7 (6)	1 (4)	10 (4)	23 (20)
Gedragsregel 7 ²	1 (1)	8 (9)	4 (1)	5 (5)	18 (16)
Opleidingspunten	5 (3)	3 (0)	3 (1)	0 (1)	11 (5)
Geheimhouding	5 (3)	18 (2)	1 (0)	4 (1)	28 (6)
Communicatie met de cliënt	19 (14)	19 (21)	21 (15)	23 (23)	82 (73)
Gedragsregel 37 ³	3 (8)	8 (2)	11 (0)	14 (15)	36 (25)
Beroepsaansprakelijkheidsverzekering	1 (1)	0 (2)	2 (5)	0 (0)	3 (8)
Prestatie onder de maat	23 (18)	52 (42)	20 (35)	47 (30)	142 (125)
Dekenbezwaar gegrond	15 (13)	21 (13)	15 (14)	24 (22)	75 (62)
Dekenbezwaar ong./niet-ontvankelijk	0 (1)	2 (3) (1)	1 (1)	1 (1)	4 (6)
Klacht tegen deken gegrond	0 (0)	0 (2)	0 (0)	0 (1)	0 (3)
Klacht tegen deken ong./niet-ontvankelijk	4 (12)	15 (21)	5 (7)	8 (13)	32 (53)

Kunnen uit deze cijfers conclusies worden getrokken over de ontwikkeling van de kwaliteit van de advocatuur? Dat is lastig. Omdat in deze cijfers slechts twee opeenvolgende jaren zijn weergegeven, de aantallen nogal fluctueren per jaar en omdat het statistisch gezien per categorie gaat om kleine aantallen, kunnen uit deze cijfers geen betrouwbare conclusies over trends worden getrokken. Een voorbeeld. Hoewel er in 2014 meer (142) klacht(onderdel)en over 'prestatie onder de maat' gegrond werden verklaard dan in 2013 (125), kan hier geen stijgende trend uit worden afgeleid; in 2012 vielen namelijk 148 klachten, dus meer dan in de twee opvolgende jaren, in deze categorie.

1 De Verordening op de administratie en de financiële integriteit. Met ingang van 1-1-2015 is deze overigens opgegaan in de Verordening op de advocatuur.

2 Gedragsregel 7 ziet op belangenconflicten.

3 Gedragsregel 37 verplicht een advocaat om mee te werken aan het onderzoek door de deken naar een ingediende klacht of aan een verzoek om informatie van de deken in het kader van een controle.

Wel laten de cijfers de conclusie toe, dat evenals in voorgaande jaren veruit de meeste gegronde klachten gingen over deze categorie, dus over de kwaliteit van het door de advocaat geleverde werk, en dat de tweede plaats wederom werd ingenomen door de klachten over communicatie met de eigen cliënt. Vergeleken daarbij werd over financiële en diverse andere onderwerpen (veel) minder geklaagd.

In tabel 3.1.4 is ook het aantal door lokale deken tegen advocaten ingediende klachten (dekenbezwaren; zie ook par. 2.4) vermeld en het aantal klachten tegen deken (zie ook par. 2.8). In 2014 zijn er 79 dekenbezwaren ingediend. Daarvan zijn er 75 gegrond verklaard en 4 ongegrond of niet-ontvankelijk. De deken is zelf ook advocaat en dus kunnen er tegen hem ook tuchtklachten worden ingediend. Deze klachten gaan vaak over het optreden van de deken tijdens het dekenonderzoek. Op 32 klachten tegen een deken hebben de raden in 2014 beslist: nul gegrond en 32 ongegrond of niet-ontvankelijk.

De klager in het tuchtrecht

klager.

De klager en zijn claim

Advocaten kunnen met de tuchtrechter te maken krijgen als zij hun cliënten niet de zorg bieden die van een advocaat mag worden verwacht. Die nieuwe toetsingsnorm uit 1986 vormde een belangrijke aanvulling voor de cliënt-klager. Het gaat er niet alleen om of de regels zijn gevolgd, of er beroepsfouten zijn gemaakt, of het aanzien van de advocatuur is geschaad. Nee, de cliënt moet goed worden behandeld, en als de advocaat daarin te kort schiet, kan de tuchtrechter zich daarover uitspreken.

Voor rechtzoekenden is erkenning vaak een belangrijke drijfveer. Wie slecht behandeld is, benadeeld of gekwetst, heeft er behoefte aan dat dit wordt onderkend en benoemd. De toetsingsnorm die ziet op de zorg voor de cliënt biedt de tuchtrechter alle ruimte om aan die gerechtvaardigde wens tegemoet te komen.

Invoering van die 'zorgnorm' betekende niet dat de cliënt ook voor materiële genoegdoening zomaar bij de tuchtrechter terecht kon. Civiele claims worden in beginsel behandeld door de burgerlijke rechter. Die oordeelt over schade en aansprakelijkheid.

Wel kwam in 1986 in artikel 48 lid 7 Advocatenwet te staan dat de tuchtrechter in zijn uitspraak kan opnemen dat de advocaat ten opzichte van de klager niet de zorgvuldigheid heeft betracht die bij een behoorlijke rechtshulpverlening betaamt. Die mogelijkheid moest de klager een makkelijk opstapje bieden om in een civiele procedure zijn eis te onderbouwen. De bepaling bestaat nog steeds, maar leidt niet een erg actief bestaan. In de praktijk blijkt de civiele rechter toch een eigen beoordeling te maken. En dat is ook begrijpelijk: het civiele recht kent eigen criteria voor aansprakelijkheid en schade.

Verder kent de Advocatenwet de mogelijkheid voor de tuchtrechter om als voorwaarde bij het opleggen van een maatregel te bepalen dat de advocaat de door hem veroorzaakte schade moet vergoeden. Het Hof van Discipline staat dit tot nu toe alleen toe bij de maatregel schorsing. Dan krijgt de advocaat dus een schorsing opgelegd, tenzij hij binnen een bepaalde termijn de schade vergoedt. Om diverse redenen maken de tuchtrechters van deze mogelijkheid nu zelden gebruik, maar dat kan in de toekomst wellicht veranderen. Met ingang van 1 januari 2015 is, in het kader van een omvangrijke wijziging van de tucht- en toezichtswetgeving (zie par. 2.1), de desbetreffende bepaling gewijzigd. In artikel 48b lid 1 is het te vergoeden schadebedrag gemaximeerd tot 5.000 euro. Volgens de wetgever ligt bij ingewikkelde zaken of als de schade omvangrijk is, de gang naar de civiele rechter nog altijd voor de hand. Maar in eenvoudige, minder ingewikkelde zaken wil de wetgever juist dat tuchtrechters vaker gebruik maken van de mogelijkheid schadevergoeding als voorwaarde te stellen, zo blijkt uit de wetsgeschiedenis.

Een ontwikkeling in die richting is niet ondenkbaar, ook omdat de tuchtrechter steeds inhoudelijker gaat toetsen hoe de advocaat zijn werk voor de cliënt heeft gedaan. Daarover meer in het volgende onderdeel van De klager in het tuchtrecht: 'De cliënt als klager'. Overigens heeft het serieuzer nemen van de klager voor hem ook een keerzijde: vanaf 1 januari 2015 moet hij 50 euro griffierecht betalen. Die krijgt hij van de advocaat terug als hij de zaak 'wint'. De voorfase bij de deken blijft overigens gratis. Daarnaast kan de advocaat ook worden veroordeeld (een deel van) de proceskosten van klager te betalen.

3.2 Hof van Discipline

3.2.1 Aantal nieuwe zaken gedurende 2014 (2013)

Bij het hof zijn in 2014 iets meer (4,5 %) zaken binnen gekomen dan in 2013.

Hof	Ingekomen	Afgedaan	In behandeling eind 2014 (2013)
Hof van Discipline	368 (352)	388 (435)	167 (187)

Het onder handen werk per 31 december 2014 is licht verminderd en in samenhang daarmee is de gemiddelde doorlooptijd bij het Hof van Discipline stabiel gebleven op ongeveer 7 maanden.

3.2.2 Herkomst hoger beroepszaken per Raad van Discipline⁴

Raad van Discipline	2014	(2013)
Amsterdam	74	(75)
Arnhem-Leeuwarden	115	(88)
Den Haag	53	(60)
's-Hertogenbosch	73	(67)

3.2.3 Inhoud beslissingen

3.2.3.1 Tuchtrechtelijk oordeel Hof van Discipline

Zoals opgemerkt in par. 3.1.3 worden niet alle zaken afgedaan met een oordeel van de tuchtrechter. Daarnaast geldt voor het Hof van Discipline hetgeen in de noot bij par. 3.2.2. is opgemerkt. Een en ander verklaart waarom het totaal aantal oordelen in onderstaande tabel lager is dan het totaal aantal afgedane zaken in tabel 3.2.1.

⁴ Het verschil tussen het totaal aantal van de raden van discipline afkomstige zaken en de bij het Hof van Discipline nieuw ingekomen zaken moet worden gezocht in de omstandigheid dat het Hof van Discipline in een aantal gevallen als eerste instantie kennis neemt van een dossier (te denken valt aan verwijzingen naar een andere Raad van Discipline, beklagzaken op grond van art. 13 Advocatenwet, herzieningen en zaken op de voet van art. 5 en 9 Advocatenwet).

Oordeel	2014	(2013)
ongegrond/ niet ontvankelijk	129	(168)
gegrond geen maatregel	13	(10)
gegrond waarschuwing	73	(62)
gegrond berisping	29	(34)
gegrond, voorwaardelijke schorsing	11	(6)
gegrond onvoorwaardelijke schorsing	17	(18)
gegrond schrapping	4	(12)
<i>Aantal geschrapte advocaten</i> ⁵	4	(5)
60b schorsingen	2	(0)
Andere 60b voorzieningen	0	(0)
60ab	0	(0)
Terugverwijzingen	0	(0)

3.2.3.2 Bijzondere beslissingen

	2014	(2013)
Wrakingsverzoeken ongegrond	3	(9)
Wrakingsverzoeken gegrond	0	(0)
Herzieningsverzoeken ongegrond/niet-ontvankelijk	3	(3)
Herzieningsverzoeken gegrond	0	(0)
60ab	0	(0)
60b bekrachtigd	2	(0)
60b vernietigd	0	(0)
60c	0	(0)

3.2.4 Aard gegronde klachten

Waar gaan de klachten in hoger beroep meestal over? Een aantal bijzondere categorieën wordt afzonderlijk geregistreerd; die staan vermeld in deze tabel. Let op: veel gegronde klachten vallen in geen van deze categorieën en anderzijds kan een klacht in meerdere categorieën vallen.

⁵ Zie ook de toelichting bij tabel 3.1.3.1 op onder meer de categorie "aantal geschrapte advocaten".

Aard van de gegronde klachten	2014	(2013)
VAFI ⁶	7	(4)
Gedragsregels 23-28 (financiële regels)	21	(17)
Toevoegingsperikelen	8	(7)
Gedragsregel 7 ⁷	14	(7)
Puntenklachten	0	(1)
Geheimhouding	8	(6)
Communicatie met de cliënt	18	(27)
Gedragsregel 37 ⁸	4	(2)
Beroepsaansprakelijkheidsverzekering	1	(1)
Prestatie onder de maat	33	(40)

In 298 beslissingen van het Hof van Discipline ging het om een beroep tegen een beslissing van een raad van discipline. Een beslissing kan (geheel of gedeeltelijk) worden bekrachtigd, vernietigd en het beroep kan niet-ontvankelijk worden verklaard. In dat laatste geval kan het hof geen inhoudelijk oordeel vellen over de klacht. Als een klacht wordt ingetrokken nadat de raad de klacht gegrond had bevonden dient het hof te beoordelen of de zaak verder wordt behandeld om redenen aan het algemeen belang ontleend. Als dat niet het geval is, vernietigt het hof de beslissing van de raad en verstaat dat niet meer op de klacht behoeft te worden beslist.

	2014	2013
Bekrachtiging	179	188
Vernietiging	89	109
Niet-ontvankelijk	27	36
Klacht ingetrokken en hof verstaat dat niet meer behoeft te worden beslist	3	8

⁶ De Verordening op de administratie en de financiële integriteit (inmiddels opgegaan in de Verordening op de advocatuur).

⁷ Gedragsregel 7 ziet op belangenconflicten.

⁸ Gedragsregel 37 verplicht een advocaat om mee te werken aan het onderzoek door de deken naar een ingediende klacht of aan een verzoek om informatie van de deken in het kader van een controle.

Het hof heeft in appel geoordeeld op dekenbezwaren. De uitkomsten van deze procedures waren als volgt.

	2014	2013
(geheel of gedeeltelijk) gegrond	16	18
Ongegrond	3	4
Bezwaar ingetrokken en hof verstaat dat niet meer behoeft te worden beslist	0	1

Het hof heeft klachten tegen dekens als volgt beoordeeld.

	2014	2013
Gegrond	0	2
Ongegrond	4	3

3.2.5 Beklagzaken

Naast hoger beroepsprocedures tegen beslissingen van raden op een klacht heeft het hof beslissingen op beklag gegeven.

In artikel 13-procedures betreft dat een beklag tegen een afwijzende beslissing van de deken om een advocaat aan te wijzen.

In artikel 5-procedures betreft het een beklag van een jurist die een verzoek tot beëdiging heeft gedaan en waartegen de raad van toezicht verzet heeft gedaan.

In artikel 9-procedures betreft dat een beklag tegen de bijzondere schrapping door de raad van toezicht kort na beëdiging. Zie ook par. 2.15.

In deze beklagprocedures heeft het hof als volgt beslist.

	2014	2013
Art 13 gegrond	1	1
Art 13 ongegrond	15	17
Art 5 gegrond	0	0
Art 5 ongegrond	1	2
Art 9 gegrond	0	0
Art 9 ongegrond	0	1

De klager in het tuchtrecht

klager.

De cliënt als klager

De meeste klachten van cliënten gaan over de vraag of de advocaat zijn werk goed heeft gedaan. Nog niet zo lang geleden strandden zulke klachten vaak bij de tuchtrechter op het principe dat de advocaat de leiding in de zaak heeft (het dominus litis beginsel).

Maar daarin is de tuchtrechter, in overeenstemming met de tijdgeest, een iets andere koers gaan varen. In 2013 formuleerde het Hof van Discipline een nieuw uitgangspunt voor de verhouding tussen advocaat en cliënt (zaaknr. 6577, ECLI:NL:TAHVD:2013:175). Daarbij kwam het accent meer te liggen op het feit dat de cliënt opdrachtgever is van de advocaat. Dat brengt mee dat de advocaat in beginsel de instructies van zijn cliënt moet opvolgen. Als de advocaat dat niet kan verenigen met zijn eigen verantwoordelijkheid - hij is ten slotte ingehuurd om zijn deskundigheid - moet hij met de cliënt in overleg treden. En als dat overleg vergeefs is, dan kan de advocaat niet zijn eigen wil doorzetten, maar moet hij zich uit de zaak terugtrekken. De instructiebevoegdheid van de cliënt houdt dus niet in dat hij de advocaat kan dwingen de zaak voort te zetten op een manier die de advocaat niet voor zijn rekening wil nemen.

Zolang de advocaat de zaak behandelt moet hij de instructies van de cliënt 'in beginsel' opvolgen, schreef het Hof, waarmee het ruimte liet voor uitzonderingen. En die uitzonderingen dienden zich al spoedig aan. Eind 2013 speelde een zaak waarin advocaat en cliënt het over de inhoud van een beroepschrift niet eens konden worden op een moment dat de beroepstermijn bijna was verstreken. Omdat terugtrekken onherstelbare schade zou kunnen veroorzaken was het te billijken dat de advocaat toch was

doorgegaan zonder de instructies van de cliënt precies op te volgen. Het Hof achtte ook van belang dat de advocaat zich bereid had verklaard de zaak na de indiening van het beroepschrift over te dragen (zaaknr. 6848, ECLI:NL:TAHVD:2013:310).

En begin 2014 oordeelde de Amsterdamse raad van discipline over een zaak waarin een cliënte haar advocaat verweet haar instructies niet te hebben opgevolgd. De raad stelde vast dat de advocaat inderdaad niet aan alle wensen van de cliënte tegemoet was gekomen, maar dat haar in dit geval toch geen verwijt trof. De cliënte had al drie andere advocaten gehad en het zou erg lastig zijn geworden nog een vierde te vinden die haar op dezelfde toevoegingen zou willen bijstaan. Bovendien was sprake van tijdsdruk. Daarom mocht de advocaat toch aan de instructies voorbij gaan zonder de zaak neer te leggen. Het Hof bekrachtigde die beslissing in hoger beroep (zaaknr. 7090, ECLI:NL:TAHVD:2014:319).

Een ander aspect waarin de tuchtrechter is gaan 'bewegen' is in de inhoudelijke toetsing van het advocatenwerk. Tot enige tijd geleden greep de tuchtrechter pas in als de advocaat een weg had gekozen die evident verkeerd was (marginale toetsing). Tegenwoordig kijkt de tuchtrechter meer in detail of het werk wel voldoet aan de professionele standaard (zie bijvoorbeeld zaaknr. 6747, ECLI:NL:TAHVD:2013:260).

Schorsingen en schrappingen

Ter verduidelijking van de door de tuchtrechter opgelegde zware maatregelen volgt hieronder een overzicht van de uitspraken van raden (voor zover tegen die uitspraken geen hogerberoep is ingesteld) en het Hof van Discipline, waarin een schorsing of schrapping is opgelegd. De schorsingen en schrappingen zijn in 2014 onherroepelijk geworden. Wat de schorsingen betreft gaat het hier om onvoorwaardelijke tuchtrechtelijke schorsingen van maximaal een jaar (zie par. 2.13), niet om de bijzondere schorsingen van de artikelen 60ab of 60b van de Advocatenwet (zie par. 2.15). Het betreft korte samenvattingen van de uitspraken. De volledige uitspraken zijn geanonimiseerd gepubliceerd op www.tuchtrecht.nl.

4.1 Schorsingen

Raad van Discipline Arnhem-Leeuwarden 10 januari 2014, 121/12, ECLI:NL:TADRARL:2014:49

Een advocaat moet ervoor zorgen dat een toevoeging daadwerkelijk wordt aangevraagd als gebleken is dat een cliënt daarvoor in aanmerking komt. Over een betaald voorschot dient rekening en verantwoording te worden afgelegd. Klachten over het optreden van een advocaat moeten voldoende worden onderbouwd. Schorsing 3 maanden.

Raad van Discipline Arnhem-Leeuwarden 27 januari 2014, 13-205, ECLI:NL:TADRARL:2014:27

Een advocaat die in juli 2010 door de tuchtrechter van het tableau is geschrapt krijgt in januari 2014 een onvoorwaardelijke schorsing van 2 weken opgelegd, ingaande op de 1e dag dat hij weer op het tableau wordt ingeschreven. Hij had klagers belangen in een tweetal zaken in de periode najaar 2008 tot medio 2010 ernstig verwaarloosd.

Raad van Discipline Amsterdam 28 januari 2014, 13-241A, ECLI:NL:TADRAMS:2014:26

De raad van discipline behandelde deze klachten ook al was de advocaat inmiddels geschrapt, welke beslissing op 22 april 2013 door het Hof van Discipline was bekrachtigd. De nieuwe klachten betreffen immers ook het handelen van verweerder als advocaat. De advocaat heeft de financiële afspraken met de cliënt niet duidelijk vastgelegd en bij de behandeling van de zaak onnodige kosten gecreëerd (door in een hotel besprekingen te voeren in plaats van op zijn kantoor), na het einde van zijn rechtsbijstandverlening geweigerd om tot afrekening te komen van het door de cliënt betaalde voorschot. Voorts heeft de advocaat de media op de hoogte gesteld van aspecten uit de (mediagevoelige) zaak waarin hij voor de cliënt optrad, na het einde van de rechtsbijstandverlening, de media onjuiste mededelingen gedaan over de cliënt en de zaaksbehandeling. Schorsing 1 maand.

Hof van Discipline, 3-2-2014, 6927, ECLI:NL:TAHVD:2014:75

De advocaat die twee weken was geschorst en desalniettemin een bandje op het antwoordapparaat met zijn kantoornaam hanteerde en het bord met de naam van zijn kantoor op de gevel liet hangen, kreeg een schorsing van zes weken.

Hof van Discipline, 10-2-2014, 6805, ECLI:NL:TAHVD:2014:33

De advocaat die een procedure adviseerde die kansloos was, afspraken niet nakwam en ondanks herhaalde toezeggingen geen urenspecificatie zond, kreeg vier weken schorsing.

Hof van Discipline, 10-2-2014, 6910, ECLI:NL:TAHVD:2014:29

Dezelfde advocaat kreeg vier weken schorsing in verband met het niet informeren over de mogelijkheden van gefinancierde rechtsbijstand, het excessief declareren en het feit dat hij klager had geïntimideerd.

Hof van Discipline, 17-2-2014, 6949, ECLI:NL:TAHVD:2014:58

De advocaat die een reglement opstelde voor zijn cliënt en dit antedateerde om de bewijspositie van de cliënt in een arbeidsgeschil te verbeteren, kreeg 2 maanden schorsing opgelegd.

Hof van Discipline, 14-3-2014, 6939, ECLI:NL:TAHVD:2014:109

De advocaat die € 1.500,00 ontving en ondanks rappels geen advies gaf en daags voor het verstrijken van de termijn slechts aangaf niets voor de klager te kunnen doen, kreeg drie maanden schorsing opgelegd.

Hof van Discipline, 14-3-2014, 6897, ECLI:NL:TAHVD:2014:85

De advocaat die zich onnodig grievend over zijn cliënt uitliet, onvoldoende ondernam om te voorkomen dat zijn cliënt dwangsommen zou verbeuren en verder te weinig reageerde op e-mails en dergelijke van klager, zijn cliënt, kreeg van het hof vier weken schorsing, waarvan twee voorwaardelijk, opgelegd. Het hof vernietigde de openbaarmaking door middel van publicatie van de ongeanonimiseerde uitspraak op tuchtrecht.nl.

Raad van Discipline Arnhem-Leeuwarden 14 maart 2014, 113/13, ECLI:NL:TADRARL:2014:61

Side-letter bij arbeidsovereenkomst tussen advocatenkantoor (vertegenwoordigd door 2 advocaten/verweerders) en stagiaire waarmee Raad van Toezicht om de tuin is geleid, is ernstig tuchtrechtelijk verwijtbaar. Schorsing 13 weken waarvan 11 weken voorwaardelijk.

Hof van Discipline, 21-3-2014, 6945, ECLI:NL:TAHVD:2014:99

De advocaat die een kort geding begon om een titel te fingeren om de in het kader van een strafzaak in beslag genomen contanten terug te vragen, kreeg 6 maanden schorsing, waarvan drie voorwaardelijk.

Hof van Discipline, 31-3-2014, 6775, ECLI:NL:TAHVD:2014:117

De advocaat trad op in een strafzaak voor een echtpaar, maar ondernam met name activiteiten voor de vrouw en verwaarloosde de belangen van de man. Omdat de advocaat zich volgens het hof onvoldoende bewust was van de verantwoordelijkheden die op hem rustten, verhoogde het hof de maatregel tot een maand schorsing.

Hof van Discipline, 7-4-2014, 6962, ECLI:NL:TAHVD:2014:163

De advocaat informeerde niet naar de mogelijkheid van pleidooi, terwijl hij wist dat klager hoge prijs stelde op een mondelinge behandeling. Tevens legde hij, zonder uitleg aan klager, een tweede deskundigenbericht niet over. Evenmin deed hij iets met verklaringen van de wederpartij die volgens zijn cliënt meinedig waren. Hij gaf hierover ook geen tekst en uitleg en liet hij de kans voorbij gaan verweer te voeren tegen een eisvermeerdering. De advocaat kreeg hiervoor vier weken schorsing.

De volgende vijf uitspraken betreffen één advocaat:

**Raad van Discipline Den Haag 14 april 2014, R. 4440/14.26.1,
ECLI:NL:TADRSGR:2014:108**

De advocaat heeft gedragsregel 32 overtreden (advocaat moet instaan voor betaling van in een zaak ingeschakelde derden). Schorsing 1 maand.

**Raad van Discipline Den Haag 14 april 2014, R. 4440/14.26.2,
ECLI:NL:TADRSGR:2014:109**

De advocaat heeft nagelaten de griffierechten te betalen en is in een andere zaak niet ter zitting verschenen. Schorsing 1 maand.

**Raad van Discipline Den Haag 14 april 2014, R. 4440/14.26.3,
ECLI:NL:TADRSGR:2014:110**

De advocaat heeft in strijd met de gedragsregels 4 (zaken zorgvuldig behandelen) en 5 (belang cliënt staat voorop) gehandeld. Schorsing twee weken.

**Raad van Discipline Den Haag 14 april 2014, R. 4440/14.26.4a,
ECLI:NL:TADRSGR:2014:111**

De beklagde advocaat heeft gedragsregel 32 (advocaat moet instaan voor betaling van in een zaak ingeschakelde derden) overtreden. Schorsing twee weken.

**Raad van Discipline Den Haag 14 april 2014, R. 4440/14.26.5,
ECLI:NL:TADRSGR:2014:113**

De beklagde advocaat is tekort geschoten in de behartiging van de belangen van klager door na te laten zich te stellen in een procedure. Nadien heeft de beklagde advocaat verzet ingesteld, doch nagelaten de griffierechten te voldoen, waardoor klager is veroordeeld tot het verwijderen van zijn schutting en er voor ruim € 18.000 aan dwangsommen is verbeurd. Schorsing 1 maand.

Hof van Discipline, 2-5-2014, 7109, ECLI:NL:TAHVD:2014:188

De advocaat had een verzoek van zijn cliënt gekregen om een begrotingsverzoek bij de Raad van Toezicht in te dienen. Ook de deken verzocht de advocaat dit te doen, maar de advocaat liet indiening achterwege. Twee weken schorsing.

Hof van Discipline, 19-5-2014, 7120, ECLI:NL:TAHVD:2014:174

De advocaten die als werkgever van een beoogd stagiaire een side letter opstelden bij de arbeidsovereenkomst en deze buiten de beoordeling van de Raad van Toezicht hielden, kregen 13 weken schorsing, waarvan 11 voorwaardelijk.

Hof van Discipline, 23-6-2014, 7098, ECLI:NL:TAHVD:2014:147

De advocaat liet zich door de penningmeester van een sportvereniging van de rekening van de verenigingsrekening betalen voor een factuur van de penningmeester privé. De raad verklaarde de klacht gegrond en legde de advocaat een schorsing van een maand op. Het hof verklaarde de advocaat niet-ontvankelijk in zijn beroep, omdat de advocaat te laat zijn beroep indiende bij het hof. Daarmee werd de beslissing van de raad onherroepelijk.

Hof van Discipline, 23-6-2014, 7050, ECLI:NL:TAHVD:2014:145

De advocaat die € 930 incasseerde van een cliënt aan wie een toevoeging werd verstrekt met een eigen bijdrage van € 125 en vervolgens weigerde het verschil terug te betalen, kreeg een schorsing van drie maanden opgelegd.

De volgende drie uitspraken betreffen één advocaat:

Raad van Discipline 's-Hertogenbosch 30 juni 2014, ZWB 21-2014, ECLI:NL:TADRSHE:2014:171

De advocaat heeft klager niet geïnformeerd over de door hem gevoerde procedure, heeft klager geen afschriften van de processtukken gestuurd, is geen schadestaatprocedure gestart, heeft klager aan zijn lot overgelaten bij het verkrijgen van medisch advies en heeft de vergoeding van de verzekeraar van klager ontvangen, zonder daarvoor de overeengekomen werkzaamheden te verrichten. De advocaat was al geschrapt ingevolge een beslissing van het Hof van Discipline van 9 maart 2014. Verzoek ex artikel 48 lid 7 Advocatenwet toegewezen. Schorsing 1 jaar.

Raad van Discipline 's-Hertogenbosch 30 juni 2014, ZWB 383-2013, ECLI:NL:TADRSHE:2014:166

De advocaat heeft klager niet geïnformeerd over de stand van zaken in de procedure, was onbereikbaar en heeft niet meegewerkt aan overdracht van het dossier. Schorsing 1 jaar

Raad van Discipline 's-Hertogenbosch 30 juni 2014, ZWB 10 - 2014, ECLI:NL:TADRSHE:2014:177

Verweerder heeft de advocaat van klager niet geïnformeerd over het al dan niet aanbrenge van een exploit en heeft, in strijd met het procesreglement, geen afschriften van processtukken aan de advocaat van klager gestuurd. Schorsing 1 jaar.

Raad van Discipline Arnhem-Leeuwarden 22 augustus 2014, 88/13, ECLI:NL:TADRARL:2014:315

Verweerder heeft bij herhaling toezeggingen gedaan die hij niet is nagekomen en heeft in het geheel geen uitvoering aan de aan hem gegeven opdracht gegeven. Verweerder heeft niet de zorgvuldigheid betracht die bij een behoorlijke rechtshulpverlening betaamt (artikel 48 lid 7 Advocatenwet; per abuis staat in de beslissing artikel 46 lid 7). Schorsing twee maanden.

Hof van Discipline, 25-8-2014, 7076, ECLI:NL:TAHVD:2014:267

De advocaat die te laat was met het aan de deken overhandigen van zijn jaarrekeningen en ondanks vele verzoek en rappels zijn verzuim niet herstelde kreeg een maand schorsing.

Raad van Discipline Amsterdam 2 september 2014, 14-135NH, ECLI:NL:TADRAMS:2014:228

De advocaat heeft bij zijn verweer in een klachtzaak een bewijsstuk gevoegd dat hijzelf achteraf heeft opgemaakt en geantedateerd. Zo heeft de advocaat getracht de deken te misleiden met achteraf geconstrueerde correspondentie. Schorsing twee maanden.

Raad van Discipline 's-Hertogenbosch 08-09-2014, L 113 - 2014, ECLI:NL:TADRSHE:2014:215

De advocaat heeft onvoldoende voortvarend gehandeld. De klachten zijn door hem erkend. Hij is inmiddels geschrapt door het Hof van Discipline bij beslissing van 22 juli 2014. Schorsing drie maanden.

Hof van Discipline, 22-9-2014, 7197, ECLI:NL:TAHVD:2014:294

Nadat de advocaat een verweerschrift namens de cliënt indiende bij de Rechtbank, nam de Rechtbank een beslissing zonder acht te slaan op het ingediende verweerschrift. De advocaat ondernam geen actie om de gevolgen weg te nemen. Twee weken schorsing.

Hof van Discipline, 7-11-2014, 7138, ECLI:NL:TAHVD:2014:321

De advocaat had vijf dossiers voor een cliënt in behandeling genomen en nagenoeg geen activiteiten ontplooid en voelde zich hier niet verantwoordelijk voor. Hij kreeg acht weken schorsing opgelegd.

Raad van Discipline Arnhem-Leeuwarden 10 november 2014, 14-107, ECLI:NL:TADRARL:2014:345

De advocaat voerde een kort geding voor klager dat werd verloren, verzuimde de appeldagvaarding tijdig aan te brengen, maakte een fout in het herstel-exploit, voerde vervolgens een kansloos executiegeschil en gaf daarna geen openheid van zaken over wat er allemaal was misgegaan. Hij probeerde zelfs de schuld voor zijn fouten bij de deurwaarder in de schoenen te schuiven. Deze advocaat werd in september 2013 al voor onbepaalde tijd geschorst op grond van art. 60b Advocatenwet en heeft zich inmiddels zelf van het tableau laten schrappen. De Raad legt nu een schorsing van 3 maanden op.

Hof van Discipline, 17-11-2014, 7319, ECLI:NL:TAHVD:2014:327

De advocaat die over diverse jaren zijn CCV opgave niet deed aan de orde en geen reactie gaf op verzoeken van de deken werd door de raad voor 6 maanden geschorst. De advocaat stelde te laat appel in, waardoor de beslissing van de raad onherroepelijk werd.

Hof van Discipline, 21-11-2014, 7147, ECLI:NL:TAHVD:2014:344

De advocaat die meewerkte aan een schijnconstructie kreeg vier maanden schorsing opgelegd.

Hof van Discipline, 1-12-2014, 7125, ECLI:NL:TAHVD:2014:368

De advocaat die een reclameadvertentie liet plaatsen en de rekening niet voldeed en zich verweerde met het feit dat zijn vorig kantoor failliet was verklaard, kreeg een schorsing van 4 weken.

Hof van Discipline, 1-12-2014, 7178, ECLI:NL:TAHVD:2014:371

De advocaat die als curator geen (financiële) verantwoording aan de curanda, noch de toezichthoudend kantonrechter gaf, toezegging daartoe niet nakwam en zijn ordebijdrage niet betaalde werd voor een jaar geschorst.

4.2 Schrappingen

De volgende vijf uitspraken betreffen één advocaat:

**Raad van Discipline Den Haag 13-01-2014, R.4326/13.233,
ECLI:NL:TADRSGR:2014:39.**

Dekenbezwaar. De advocaat, die enkele malen is verhuisd van een arrondissement naar een ander, antwoordt niet op een reeks brieven van de deken naar aanleiding van een achttal klachten. Voorts voldoet de advocaat niet aan verzoeken tot het doen van de CCV-opgave. De advocaat is niet ter zitting verschenen. Klacht in de meeste onderdelen gegrond. Schrapping.

**Raad van Discipline Den Haag 14-04-2014, R. 4440/14.26.8,
ECLI:NL:TADRSGR:2014:115**

De onderneming van klagster is in twee instanties bij verstek veroordeeld, omdat de beklaagde advocaat zich ondanks toezegging daartoe niet namens (de onderneming van) klagster in de procedures heeft gesteld. Klagster heeft pas van deze gang van zaken vernomen toen de verstekvonnissen in opdracht van de wederpartij werden betekend. Schrapping.

**Raad van Discipline Den Haag 14-04-2014, R. 4440/14.26.6,
ECLI:NL:TADRSGR:2014:114**

De beklaagde advocaat heeft in het verleden aan klager opdracht gegeven werkzaamheden te verrichten. De declaraties voor deze werkzaamheden heeft de advocaat onbetaald gelaten. Vervolgens is hij een samenwerkingsverband aangegaan met klager. Deze samenwerking is beëindigd vanwege het feit dat de advocaat zijn afspraken niet nakwam. Ook de nadien gemaakte afspraken, die zijn vastgelegd in een vaststellingsovereenkomst, zijn niet door de beklaagde advocaat nagekomen. Handelen in strijd met de gedragsregels 1, 5, 8, 9, 11, 17, 21, 23, 27 en 32. Schrapping.

**Raad van Discipline Den Haag 14-04-2014, R. 4363/13.270,
ECLI:NL:TADRSGR:2014:107**

De beklaagde advocaat heeft de belangen van klagster niet behartigd. In een procedure heeft de advocaat verzuimd (gemotiveerd) verweer te voeren, is hij niet verschenen ter comparitie en heeft hij klagster niet geïnformeerd over de stand van zaken. Ook is de advocaat zijn toezegging niet nagekomen om een procedure aanhangig te maken. Schrapping.

**Raad van Discipline Den Haag 07-07-2014, R.4440/14.26.7,
ECLI:NL:TADRSGR:2014:142**

De advocaat zou voor klagers verweer voeren in een procedure waarin zij gedagvaard waren. Hij heeft verzuimd zich voor klagers te stellen, waarna zij hoofdelijk bij verstek zijn veroordeeld. Klagers hebben van het vonnis kennis genomen doordat het aan hen werd betekend. Daarna is eenmaal contact geweest met verweerder, waarin hij toezegde het door klagers betaalde voorschot terug te betalen. Dit heeft hij niet gedaan. Schrapping.

Hof van Discipline, 7-3-2014, 7003, ECLI:NL:TAHVD:2014:90

Geschrapd van het tableau werd de advocaat die zijn kantoororganisatie niet op orde had, zelfs in het geheel niet bereikbaar was, geen CCV-opgave deed, de ordebijdrage en ook griffierechten niet betaalde.

Hof van Discipline, 7-4-2014, 7001, ECLI:NL:TAHVD:2014:164

De advocaat die derdengelden niet doorbetaalde, brieven van de deken niet beantwoordde en de deken verantwoordelijk hield voor de kosten van de opslag van zijn archief, werd geschrapd van het tableau.

**Raad van Discipline 's-Hertogenbosch 14-04-2014, OB 12-2014,
ECLI:NL:TADRSH:2014:80**

Dekenbezwaar. De advocaat heeft processtukken en rechterlijke uitspraken valselijk opgemaakt. Schrapping.

**Raad van Discipline Arnhem-Leeuwarden, 23 mei 2014, 123/13,
ECLI:NL:TADRARL:2014:235**

Klacht over kwaliteit van de dienstverlening. Verweerder heeft onjuist geadviseerd over executiemogelijkheden van een vonnis in het buitenland, heeft de zaak niet voortvarend behandeld en is afspraken met zijn cliënt over een betalingsregeling i.v.m.de onjuiste dienstverlening niet nagekomen en reageert in het geheel niet meer op brieven en telefoontjes van zijn cliënt. Schrapping.

**Raad van Discipline Arnhem-Leeuwarden 20 juni 2014, 11/14,
ECLI:NL:TADRARL:2014:169**

Dekenbezwaar. Oneigenlijk gebruik van derdengeldrekening. Het is een advocaat niet toegestaan om zijn derdengeldrekening voor o.a. privé-uitgaven te gebruiken. Een financieel overzicht per dossier ontbreekt, evenals een goed inzicht in betaalde voorschotten. Er is sprake van financieel wanbeheer, zoals blijkt uit het rapport van de teamleider Unit Financieel Toezicht Advocatuur. Schrapping.

Hof van Discipline, 18-7-2014, 7018, ECLI:NL:TAHVD:2014:169

De advocaat die onbevoegde handelingen verrichtte in Duitsland en daar, ondanks een eerder tuchtrechtelijke veroordeling, mee doorging, werd geschrapt van het tableau.

Hof van Discipline, 31-10-2014, 7127, ECLI:NL:TAHVD:2014:311

De advocaat die zijn financiële gegevens ondanks rappels niet aan de deken verstreekte en bij een kantoorbezoek geen openheid van zaken gaf over zijn financiën en aldus de Raad van Toezicht op het verkeerde been zetten, werd geschrapt van het tableau.

Raad van Discipline 's-Hertogenbosch, 17-11-2014, OB 193-2014, ECLI:NL:TADRSHE:2014:285

Dekenbezwaar. Nu de financiële stabiliteit van het kantoor van de advocaat is komen te ontbreken en zij de raad niet heeft geïnformeerd over maatregelen om deze financiële positie te verbeteren, bestaat een groot risico dat de belangen van cliënten gevaar lopen en handelt zij tuchtrechtelijk verwijtbaar. Dat zij inmiddels zelf de Nederlandse Orde van Advocaten heeft verzocht om haar te schrappen van het tableau maakt dit niet anders, nu onduidelijk is of zij hetzelfde in België heeft verzocht en zij zich voorts in Nederland weer zou kunnen laten inschrijven. Schrapping.

De klager in het tuchtrecht

klager.

De deken als klager

Klagers kunnen alleen bij de tuchtrechter terecht als zij rechtstreeks in een belang zijn geraakt. De enigen die een bezwaar kunnen indienen op grond van het algemeen belang, zijn de elf lokale deken. Dekens kunnen naast de klager een eigen bezwaar indienen als zij menen dat het algemeen belang daarmee gediend is, maar ze kunnen ook klagen in zaken waarin zich géén andere klager heeft gemeld. Dat is van groot belang omdat misstanden niet altijd tot directe, zichtbare benadeling van cliënten of derden hoeven te leiden.

Het aantal dekenbezwaren steeg de afgelopen jaren van 63 in 2012, naar 68 in 2013, naar 79 in 2014. En dat lijkt geen toeval. Tot enkele jaren geleden opereerden de deken voornamelijk reactief. Zij ontvingen alle klachten over advocaten, onderzochten die, bemiddelden waar mogelijk en brachten de klachten zo nodig aan bij de tuchtrechter. Dat doen de deken nog steeds, maar onder invloed van de intensieve discussie over het toezicht op de advocatuur van de afgelopen jaren zijn de deken pro-actiever geworden. Er kwam een maandelijks dekenberaad, waarin zij beleid afstemmen en zaken bespreken. En deken gingen kantoorbezoeken afleggen om te onderzoeken of advocatenkantoren hun praktijk op orde hebben en zich aan de regels houden. Het ligt voor de hand dat de stijging van het aantal dekenbezwaren daarmee samenhangt.

Met de invoering van de gewijzigde Advocatenwet per 1 januari 2015 zijn de wettelijke toezichtstaken van de deken verder uitgebreid, en hebben zij meer instrumenten gekregen om het toezicht uit te oefenen. De deken zijn vanaf 2015 belast met het toezicht op de

naleving van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft). Zij kunnen ook voor bepaalde andere overtredingen bestuurlijke boetes opleggen. Als de deken van die bevoegdheid gebruik heeft gemaakt, is voor de tuchtrechter geen rol meer weggelegd. Tegen de boetes staat rechtsbescherming bij de bestuursrechter open.

Het zijn in het algemeen de deken die onderzoek doen naar klachten. Als de tuchtrechter meer informatie nodig heeft, kan hij opdracht geven bepaalde zaken nader te onderzoeken. Met name zaken die de financiële integriteit van advocaten betreffen, kunnen grondig en specialistisch onderzoek vergen. Dekens kunnen daarbij de hulp inroepen van de Unit Financieel Toezicht Advocatuur van de Nederlandse Orde van Advocaten. In een tijd waarin advocaten meer dan voorheen wordt gevraagd verantwoording af te leggen van hun (financiële) handel en wandel, valt ook te verwachten dat dergelijke onderzoeken meer aandacht zullen gaan vragen.

De Deken van de Nederlandse Orde van Advocaten speelt ook een rol in het tuchtrecht. Hij kan in hoger beroep gaan tegen uitspraken van de raden van discipline. Dat gebeurt slechts bij uitzondering. In 2014 ging de landelijk deken in drie gevallen in hoger beroep. Dat leidde tot één beslissing van het Hof van Discipline in 2014 en twee in 2015 (zaaknr. 7084, ECLI:NL:TAHVD:2014:209, resp. zaaknrs. 7324, ECLI:NL:TAHVD:2015:163 en 7353, ECLI:NL:TAHVD:2015:109).

mw. mr. S. van Andel
mr. A. de Groot
mr. L.D.H. Hamer
mr. G. Kaaij
mr. H.C.M.J. Karskens
mw. mr. J.M. van de Laar
mr. A.G. van Marwijk Kooy
mr. M. Middeldorp
mr. G.J.W. Pulles
mw. mr. B. Roodveldt
mr. M.W. Schüller
mr. J.J. Trap
mr. M. Ynzonides

Plv Lid-advocaat
Plv. lid-advocaat
Plv. lid-advocaat
Plv. lid-advocaat
Plv. lid-advocaat
Plv. lid-advocaat
Plv. lid-advocaat
Plv. lid-advocaat
Plv. lid-advocaat
Plv. lid-advocaat
Plv. lid-advocaat
Plv. lid-advocaat

mw.mr. L.H. Rammeloo
mw. mr. A.C. Beijering-Beck
mr. M.J.E. van den Bergh
mr. M.E. Coenraads
Mw mr. N. Damen
mw. mr. H.J. Delhaas
mw. mr. L.C. Dufour
mr. S.H. van den Ende
mr. J.G. Geertsma
Mw mr. C.C. Horrevorts
mr. M.A. Hupkes
mw. mr. A. Lof
mr. H. Oomen
mw. mr. E.J.M. van Rijckevorsel-Teeuwen
mr. R.L.M.M. Tan
mw. mr. G.E. Wiebenga
mw. mr. S.C. Zum Vörde Sive Vörding

Griffier
Plv. griffier
Plv. griffier
Plv. griffier
Plv.griffier
Plv. griffier
Plv. griffier
Plv. griffier
Plv. griffier
Plv. griffier
Plv. griffier
Plv. griffier
Plv. griffier
Plv. griffier
Plv. griffier
Plv. griffier
Plv. griffier
Plv. griffier

Raad van Discipline Arnhem-Leeuwarden

(Gelderland, Overijssel, Midden-Nederland, Noord-Nederland)

Naam

mr. M.F.J.N. van Osch
mw. mr. S.H. Bokx-Boom
mw. mr. F.P. Dresselhuys-Doeleman
mw. mr. drs. M.J. Grapperhaus
mw. mr. K.H.A. Heenk
mw. mr. M.M. Lorist
mr. C. van den Noort
mr. B.P.J.A.M. van der Pol
mr. H.M.M. Steenberghe
mr. R.A. Steenbergen
mr. J.R. Veerman
mr. A.E. Zweers

mw. mr. E. van Asselt-Pronk
mr. J.H. Brouwer
mr. P.L.G. Buisman
mr. J.R.O. Dantuma
mw. mr. M.E. Derix
mr. R.A.A. Geene
mr. P.J.F.M. de Kerf
mr. W.H. Kesler
mw. mr. C.J. Lunenberg-Demenint
mr. J.V. van Ophem
mr. H.J.P. Robers
mw. mr. L.J. van der Veen
mw. mr. G.J. van der Veer
mr. E.J. Verster
mr. P.H.F. Yspeert
mr. G.R.M. van den Assum
mw. mr. A.D.G. Bakker
mw. mr. E. Bige
mw. mr. A.T. Bolt
mw. mr. F.L.M. Broeders
mr. G.W. Brouwer
mr. R.J.A. Dil
mr. H. Dulack
mr. G. Ham
mr. I.P.A. van Heijst

Funcie

Voorzitter
Plv. voorzitter
Plv. voorzitter
Plv. voorzitter
Plv. voorzitter
Plv. voorzitter
Plv. voorzitter
Plv. voorzitter
Plv. voorzitter
Plv. Voorzitter
Plv. Voorzitter
Plv. Voorzitter

Lid-advocaat
Lid-advocaat
Lid-advocaat
Lid-advocaat
Lid-advocaat
Lid-advocaat
Lid-advocaat
Lid-advocaat
Lid-advocaat
Lid-advocaat
Lid-advocaat
Lid-advocaat
Lid-advocaat
Lid-advocaat
Lid-advocaat
Lid-advocaat
Lid-advocaat
Plv. lid-advocaat
Plv. lid-advocaat
Plv.lid-advocaat
Plv. lid-advocaat
Plv. lid-advocaat
Plv. lid-advocaat
Plv. lid-advocaat
Plv. lid-advocaat
Plv. lid-advocaat
Plv. lid-advocaat
Plv. lid-advocaat

mr. J.A. Holsbrink	Plv. lid-advocaat
mw. mr. M.I. van Horssen-Bok	Plv. lid-advocaat
mw. mr. M.I. van Kalmthout	Plv. lid-advocaat
mr. F. Klemann	Plv. lid-advocaat
mr. F.A.M. Knüppe	Plv. lid-advocaat
mr. G.E.J. Kornet	Plv. lid-advocaat
mr. A.H. Lanting	Plv. lid-advocaat
mr. K.F. Leenhouts	Plv. lid-advocaat
mr. R.P.F. van der Mark	Plv. lid-advocaat
mr. H.J. Meijer	Plv. lid-advocaat
mr. P.R.M. Noppen	Plv. lid-advocaat
mr. C.W.J. Okkerse	Plv. lid-advocaat
mr. N.H.M. Poort	Plv. lid-advocaat
mr. L.A.M.J. Pütz	Plv. lid-advocaat
mw. mr. E.A.T.M. Steverink	Plv. lid-advocaat
mr. H.H. Tan	Plv. lid-advocaat
mr. B.E.J.M. Tomlow	Plv. lid-advocaat)
mr. P.P. Verdoorn	Plv. lid-advocaat
mw. mr. A.M.T. Weersink	Plv. lid-advocaat
mr. P.S. van Zandbergen	Plv. lid-advocaat
mw. mr. A.S.M. Zweerman-Oude Breuil	Plv. lid-advocaat
mw. mr. D.C. van der Kwaak-Wamelink	Griffier
mw. mr. H.A.M. Ritsma-Hartman	Griffier
mw. mr. P.J.G. van den Boom	Plv. griffier
mw. mr. P.H. Burger	Plv. griffier
mw. mr. A. Huber	Plv. griffier
mw. mr. J.M.G. Kuin-van den Akker	Plv. griffier
mw. mr. S. le Noble	Plv. griffier
mw. mr. A.M. van Rossum	Plv. griffier
mw. mr. G.H.J. Spee	Plv. griffier
mw. mr. M.Y.A. Verhoeven	Plv. griffier

Raad van Discipline Den Haag

(Den Haag, Rotterdam)

Naam

Mw. Mr. M.F. Baaij
jhr. mr. A.W. Beelaerts van Blokland
mr. P.H. Veling
mr. C.H. van Breevoort-de Bruin
mr. G.A.F.M. Wouters

mw. mr. P.O.M. van Boven-de Groot

mr. W.P. Brussaard

mr. L.P.M. Eenens

mr. R. de Haan

mr. W. J. Hengeveld

mw. mr. T. Hordijk

mw. mr. H.E. Meerman

mr. A.J.N. van Stigt

mr. M. Aukema

mr. L.Ph.J. baron van Utenhove

mr. J.P.M. Borsboom

mr. dr. J.P. Heinrich

mr. P.S. Kamminga

mw. mr. J.A. van Keulen

mr. J.H.M. Nijhuis

mr. P.J.E.M. Nuiten

mr. P.C.M. van Schijndel

mr. G.J. Schipper

mw. mr. C.A. de Weerd

mr. E.J. van der Wilk

mw. mr. M.G. van den Boogerd

mr. J.G. van der Gouw

mw. mr. M. Boender-Radder

mw. mr. A.H. van Haga

mr. P. Rijpstra

mw. mr. M.M.C. van der Sanden

Functie

Voorzitter

Plv. voorzitter

Plv. voorzitter

Plv. voorzitter

Plv. voorzitter

Lid-advocaat

Lid-advocaat

Lid-advocaat

Lid-advocaat

Lid-advocaat

Lid-advocaat

Lid-advocaat

Lid-advocaat

Plv. lid-advocaat

Plv. lid-advocaat

Plv. lid-advocaat

Plv. lid-advocaat

Plv. lid-advocaat

Plv. lid-advocaat

Plv. lid-advocaat

Plv. lid-advocaat

Plv. lid-advocaat

Plv. lid-advocaat

Plv. lid-advocaat

Plv. lid-advocaat

Plv. lid-advocaat

Plv. lid-advocaat

Griffier

Plv. griffier

Plv. griffier

Plv. griffier

Raad van Discipline 's-Hertogenbosch

(Oost-Brabant, Limburg, Zeeland-Westbrabant)

Naam

mw. mr. W.E.A. Gimbrère-Straetmans
mw. mr. M.I.J. Hegeman
mr. G.J.E. Poerink
mr. E.P. van Unen
mr. J.K.B. van Daalen

mr. L.W.M. Caudri
mw. mr. M.B.Ph. Geeraedts
mr. J.J.M. Goumans
mr. J.D.E. van den Heuvel
mr. A.L.W.G. Houtackers
mw. mr. E.J.P.J.M. Kneepkens
mw. mr. J.C. van den Dries
mw. prof. mr. A.A. Freriks
mw. mr. A. Groenewoud
mr. L.G.J. de Haas
mr. drs. P.A.M. van Hoef
mr. J.F.E. Kikken
mw. mr. Th. Kremers
mr. H.C.M. Schaeken
mr. L.R.G.M. Spronken
mw. mr. P.J.W.M. Theunissen
mr. R.G.A.M. Theunissen
mr. W.H.N.L. van Beek
mr. A.J. Sol
mr. S.A.R. Lely

mw. mr. I.J.M. Huysmans-van Opstal
mw. mr. Th.H.G. van de Langenberg
mr. C.M. van Lanschot
mw. mr. A.M.T.A. Verhagen
mw. mr. C.M. van den Reek

Functie

Voorzitter
Plv. voorzitter
Plv. voorzitter
Plv. voorzitter
Plv. voorzitter

Lid-advocaat
Lid-advocaat
Lid-advocaat
Lid-advocaat
Lid-advocaat
Lid-advocaat
Plv. lid-advocaat
Plv. lid-advocaat
Plv. lid-advocaat
Plv. lid-advocaat
Plv. lid-advocaat
Plv. lid-advocaat
Plv. lid-advocaat
Plv. lid-advocaat
Plv. lid-advocaat
Plv. lid-advocaat
Plv. lid-advocaat
Plv. lid-advocaat
Plv. lid-advocaat

Griffier
Plv. griffier
Plv. griffier
Plv. griffier
Plv. griffier

Hof van Discipline

mr. J.C. van Dijk	Voorzitter
mw. mr. G.J. Driessen-Poortvliet	Plv. voorzitter
mr. W.H.B. den Hartog Jager	Plv. voorzitter
mr. C.J.J. van Maanen	Plv. voorzitter
mw. mr. P.M.A. de Groot-van Dijken	Plv. voorzitter
mr. J.S.W. Holtrop	Kroonlid
mw. mr. J.H.J.M. Mertens-Steeghs	Kroonlid
mr. G.W.S. de Groot	Kroonlid
mr. T. Zuidema	Kroonlid
A.B.A.P.M. Ficq	Kroonlid
mr. W.J. van Andel	Plv. kroonlid
mw. mr. A.J.M.E. Arpeau	Plv. kroonlid
mr. J.P. Balkema	Plv. kroonlid
mr. S.A. Boele	Plv. kroonlid
mw. mr. A.D.R.M. Boumans	Plv. kroonlid
mw. M.L.J.C. van Emden-Geenen	Plv. kroonlid
mw. mr. H.M.A. de Groot	Plv. kroonlid
mr. drs. P.T. Gründemann	Plv. kroonlid
mr. P.H. Holthuis	Plv. kroonlid
mr. mw. M.M.H.P. Houben	Plv. kroonlid
mw. mr. A.D. Kiers-Becking	Plv. kroonlid
mr. H. van Loo	Plv. kroonlid
mr. A.J. Louter	Plv. kroonlid
mr. J.R. Krol	Plv. kroonlid
mw. mr. D.J. Markx	Plv. kroonlid
mr. J.C. van Oven	Plv. kroonlid
mr. W.A.M. van Schendel	Plv. kroonlid
mw. mr. J.S.A.M. Schokkenbroek	Plv. kroonlid
mr. T.E. Van der Spoel	Plv. kroonlid
mw. mr. T.H. Tanja-van der Broek	Plv. kroonlid
mr. G.J. Visser	Plv. kroonlid
mw. mr. M.L. Weerkamp	Plv. kroonlid
mr. A. Beker	Lid-advocaat
mr. G. Creutzberg	Lid-advocaat
mw. mr. L. Ritzema	Lid-advocaat
prof. mr. G.R.J. de Groot	Lid-advocaat
mr. H.J. de Groot	Lid-advocaat
mr. G.J.S. Bouwens	Plv. lid-advocaat
mr. R.H. Blockknijzen	Plv. lid-advocaat
mr. N.H. van Everduigen	Plv. lid-advocaat
mr. J. Italianer	Plv. Lid-advocaat

mr. A. Minderhoud
mr. G.J. Niezink
mr. M. Pannevis
mr. W.M. Poelmann
mr. C.A.M.J. Raymakers
mw.mr. J.A. Schaap
mr. G.J.L.F. Schakenraad
mw. mr. E. Schutte
mr. I.E.M. Sutorius
mr. R. Verkijk
mr. W.F. van Zant

mw. mr. I.F. Schouwink
mw. mr. L.G.J. Hendrix
mw. mr. G.E. Muller
mw. mr. N.A.M. Sinjorgo
mw. mr. H.A.H. Holm-Robaard
mw. mr. M. Stevens

Plv. lid-advocaat
Plv. lid-advocaat
Plv. lid-advocaat
Plv. lid-advocaat
Plv. lid-advocaat
Plv. lid-advocaat
Plv. lid-advocaat
Plv. lid-advocaat
Plv. lid-advocaat
Plv. lid-advocaat

Griffier
Plv. griffier
Plv. griffier
Plv. griffier
Plv. griffier
Plv. griffier
Plv. griffier

Links

www.hofvandiscipline.nl
www.raadvandiscipline.nl

Uitspraken: www.tuchtrecht.nl

Colofon

Redactie:

I.F. Schouwink, griffier Hof van Discipline,
M.A.H. Verburgh, stafjurist raden van discipline

